

PROJECTES D'AIGUA POTABLE I SANEJAMENT AMB SUPORT BALEAR. Cada any són més les associacions de les Illes Balears que emprenen projectes relacionats amb l'ajuda humanitària, la cooperació al desenvolupament i l'educació, la formació i la sensibilització ciutadana, destinats a millorar les condicions de vida en els països en desenvolupament. La Direcció General de Cooperació del Govern de les Illes Balears secundà, entre d'altres, els projectes següents en l'àmbit de l'aigua i el sanejament.

PROYECTOS DE AGUA POTABLE Y SANEAMIENTO CON SOPORTE BALEAR. Cada año son más las asociaciones de las Illes Balears que emprenen proyectos relacionados con la ayuda humanitaria, la cooperación al desarrollo y la educación, formación y sensibilización ciudadana, destinados a mejorar las condiciones de vida en los países en desarrollo. La Dirección General de Cooperación del Govern de les Illes Balears secundó, entre otros, los siguientes proyectos en el ámbito del agua y el saneamiento.

MEDICUS MUNDI BALEARES

Projecte: Millora de la Salubritat de 70 Habitatges d'Alto San Pedro
País: Bolívia
Zona: Ciutat de Sucre
Soci local: Germanes Franciscanes "Hijas de la Misericordia"
Subvenció: 40.000 €

Proyecto: Mejora de la Salubridad de 70 Viviendas de Alto San Pedro

País: Bolívia

Zona: Ciudad de Sucre

Socio local: Hermanas Franciscanas "Hijas de la Misericordia"

Subvención: 40.000 €

La perifèria de Sucre, capital de Bolívia, s'ha anat poblant al llarg dels últims anys amb milers de persones que arriben de les zones rurals i que tracten de millorar les seves vides. Les condicions en què viu aquest sector de població són molt precàries: llars insalubres, falta d'accés al sanejament, a l'aigua potable, a l'electricitat...

Moltes vegades, aquestes persones arriben infectades pel paràsit que produeix la malaltia de Chagas, una afecció que si no és tractada causa mals irreparables al cor, l'esòfag i el colon. Bolívia enregistra el major nombre de casos a tot el món, amb 1,8 milions de persones infectades i 3,7 milions en risc de contagi.

Amb l'objectiu de prevenir el mal de Chagas i altres malalties relacionades amb la manca d'higiene, l'organització Medicus Mundi va emprendre un projecte de millorament de l'estructura bàsica i sanitària de setanta habitatges del barri Alto San Pedro de Sucre.

Les beneficiàries han estat famílies arribades, la gran majoria, de zones rurals del departament de Potosí i que estan constituïdes per una mitjana de vuit membres.

El projecte, que es va executar entre el mes de juny de 2004 i l'agost de 2006, va consistir en referir les parets, recobrir els trespols de terra amb ciment i ensostrar les cobertes amb uralita, mesures que han estat efectives per frenar el vector transmissor de la malaltia de Chagas. També es realitzaren activitats per formar i capacitar els beneficiaris en matèria de control sobre la malaltia de Chagas, sobre higiene personal, salubritat de l'habitatge i qüestions familiars i comunitàries, que han contribuït a fer que el projecte es mantingui en el temps.

Paral·lelament, per tal de millorar l'accés a l'aigua potable i evitar les malalties provocades per la recollida d'aigua d'un riu proper, les aigües del qual estan contaminades, es varen emprendre accions per legalitzar els habitatges. La legalització és una condició indispensable per tenir accés a l'aigua potable. A més, així s'assegura el dret de propietat de l'habitatge als seus habitants i, com a conseqüència d'això, poden normalitzar la seva situació com a ciutadans, ja que una bona part no té certificat de naixement i no està inscrit a cap registre.

La periferia de Sucre, capital de Bolívia, se ha ido poblando en los últimos años con miles de personas que llegan de las zonas rurales tratando de mejorar sus vidas. Las condiciones en las que vive este sector de población son muy precarias: hogares insalubres, falta de acceso al saneamiento, al agua potable, la electricidad...

En muchas ocasiones, estas personas llegan infectadas por el parásito que produce el mal de Chagas, una enfermedad que si no es tratada causa daños irreparables en el corazón, el esófago y el colon. Bolivia registra el mayor número de casos en todo el mundo, con 1,8 millones de personas infectadas y 3,7 millones en riesgo de contagio.

Con objeto de prevenir el mal de Chagas y otras enfermedades relacionadas con la falta de higiene, la organización Medicus Mundi emprendió un proyecto de mejoramiento en la estructura básica y sanitaria de setenta viviendas del barrio Alto San Pedro de Sucre.

Las beneficiarias han sido familias llegadas, en su mayoría, de zonas rurales de departamento de Potosí y que están constituidas por una media de ocho miembros.

El proyecto, que se ejecutó entre junio de 2004 y agosto de 2006, consistió en revocar las paredes, recubrir los suelos de tierra con cemento y techar las cubiertas con uralita, medidas que se han revelado efectivas para frenar el vector transmisor del mal de Chagas. También se realizaron actividades para formar y capacitar a los beneficiarios en materia de control sobre la enfermedad de Chagas, sobre higiene personal, salubridad de la vivienda y cuestiones familiares y comunitarias, que han contribuido a que el proyecto se mantenga en el tiempo.

Paralelamente, para mejorar el acceso al agua potable y evitar las enfermedades provocadas por la recogida de agua de un río cercano, cuyas aguas están contaminadas, se emprendieron acciones para legalizar las viviendas. La legalización es una condición indispensable para tener acceso al agua potable. Además, así se asegura el derecho de propiedad de la vivienda a sus moradores y, como consecuencia, pueden normalizar su situación como ciudadanos, dado que una buena parte de ellos carece de certificado de nacimiento y no está inscrita en ningún registro.

MANOS UNIDAS

Projecte: Abastament d'Aigua Potable per Conducció
País: República Democràtica del Congo
Zona: Ciutat de Luvungi
Soci local: Parròquia Sagrada Família de Luvungi
Subvenció: 76.685 €

Proyecto: Abastecimiento de Agua Potable por Conducción
País: República Democrática de Congo
Zona: Ciudad de Luvungi
Socio local: Parroquia Sagrada Familia de Luvungi
Subvención: 76.685 €

La ciutat de Luvungi està situada a la planícia del Ruzizi, un dels llocs més castigats per la Segona Guerra del Congo (1996-2003), que deixà més de tres milions de morts, infraestructures destruïdes, serveis desmantellats i un país sumit en la pobresa.

Els prop de 40.000 habitants de Luvungi no tenen accés a l'aigua i cada dia han de desplaçar-se alguns quilòmetres per aconseguir un poal d'aigua de riu, tèrbola i contaminada, que consumeixen sense bullir per falta de combustible. Aquesta circumstància provoca que malalties associades a la contaminació hídrica, com el tifus, les diarrees i les afeccions dermatològiques, s'hagin convertit en mals endèmics.

Atesa la manca de capacitat de les autoritats per resoldre aquest problema crucial per a la població, els missioners javerians de la parròquia Sagrada Família de Luvungi varen emprendre aquest projecte sociosanitari d'abastament d'aigua potable. La iniciativa ha tingut la col·laboració de Mans Unides i la participació de les autoritats administratives, notables i caps tradicionals, així com de les associacions civils de Luvungi.

El projecte, que té una durada de 18 mesos, s'inicià el setembre de 2006 amb la construcció d'una conducció de 18 quilòmetres de longitud, des del riu Nakatale, en una zona muntanyenca propera, fins a Luvungi. També s'ha previst la instal·lació de dos dipòsits d'aigua i la col·locació de 28 fonts públiques per a la distribució de l'aigua a la ciutat.

La població beneficiària treballa com a mà d'obra en les tasques de construcció i rep formació per assumir les funcions de reparació, vigilància i manteniment de les fonts. D'aquesta manera, es promou l'enfortiment comunitari i els beneficiaris del projecte són protagonistes del seu propi desenvolupament.

Al voltant de 28.000 persones dels principals barris de Luvungi, així com escoles, centres de salut i altres institucions, resultaran afavorits directament pel projecte; tot i que la resta d'habitants de la ciutat també podrà proveir-se de l'aigua potable de les fonts. Ara bé, les majors beneficiades seran les dones i les nines, que reduiran notablement el temps dedicat a la cerca de l'aigua, que podran destinar a activitats més productives i a millorar la seva escolarització.

Amb aquest projecte de presa d'aigua potable milloraran substancialment les condicions sanitàries de la població de Luvungi i disminuiran els nivells de pobresa, ja que l'aigua és un element fonamental per a la realització d'activitats que estimulen el desenvolupament humà, tal com propugna el setè Objectiu de Desenvolupament del Mil·lenni.

La ciudad de Luvungi está situada en la llanura del Ruzizi, uno de los lugares más castigados por la Segunda Guerra del Congo (1996-2003), que dejó tras de sí más de tres millones de muertos, infraestructuras destruidas, servicios desmantelados y un país sumido en la pobreza.

Los cerca de 40.000 habitantes de Luvungi carecen de acceso al agua y cada día deben desplazarse varios kilómetros para conseguir un cubo de agua de río, turbia y contaminada, que consumen sin hervir por falta de combustible. Esta circunstancia provoca que enfermedades asociadas a la contaminación hídrica, como el tifus, las diarreas y las afecciones dermatológicas, se hayan convertido en males endémicos.

Dada la falta de capacidad de las autoridades para resolver este problema crucial para la población, los misioneros javerianos de la parroquia Sagrada Familia de Luvungi emprendieron este proyecto socio-sanitario de abastecimiento de agua potable. La iniciativa ha contado con la colaboración de Manos Unidas y la participación de las autoridades administrativas, notables y jefes tradicionales, y asociaciones civiles de Luvungi.

El proyecto, que tiene una duración de 18 meses, se inició en septiembre de 2006 con la construcción de una conducción de 18 kilómetros de longitud, desde el río Nakatale, en una serranía próxima, hasta Luvungi. También está prevista la instalación de dos depósitos de agua y la colocación de 28 fuentes públicas para la distribución del agua en la ciudad.

La población beneficiaria trabaja como mano de obra en las labores de construcción y recibe formación para asumir las funciones de reparación, vigilancia y mantenimiento de las fuentes. De este modo, se promueve el fortalecimiento comunitario y los beneficiarios del proyecto son protagonistas de su propio desarrollo.

En torno a 28.000 personas de los principales barrios de Luvungi, así como escuelas, centros de salud y otras instituciones, resultarán favorecidas directamente por el proyecto; aunque el resto de habitantes de la ciudad también podrá proveerse del agua potable de las fuentes. Ahora bien, las mayores beneficiadas serán las mujeres y las niñas, que reducirán notablemente el tiempo dedicado a la búsqueda del agua, pudiendo destinarlo a actividades más productivas y a mejorar su escolarización.

Con este proyecto de acometida de agua potable mejorarán substancialmente las condiciones sanitarias de la población de Luvungi y disminuirán los niveles de pobreza, pues el agua es un elemento fundamental para la realización de actividades que estimulan el desarrollo humano, tal como propugna el séptimo Objetivo de Desarrollo del Milenio.

ARTÀ SOLIDARI

Projecte: Instal·lació d'un sistema de regatge de bombament i aspersió per a la Cooperativa Integral Agrícola Nuevo Horizonte (primera fase)

País: Guatemala

Zona: Departament d'El Petén

Soci local: Cooperativa Integral Agrícola Nuevo Horizonte

Subvenció: 32.815 €

Proyecto: Instalación de un Sistema de Riego de Bombeo y Aspersión para la Cooperativa Integral Agrícola Nuevo Horizonte (primera fase)

País: Guatemala

Zona: Departamento de El Petén

Socio local: Cooperativa Integral Agrícola Nuevo Horizonte

Subvención: 32.815 €

L'any 1996, després de signar-se els Acords de Pau que acabaren amb més de tres dècades de conflicte armat a Guatemala, un grup d'excombatents de les Forces Armades Revolucionàries decidí establir-se pels voltants del municipi de Santa Ana, en el departament d'El Petén, i reincorporar-se a la vida civil. Mitjançant un préstec adquiriren una finca de 900 hectàrees, es constituïren en cooperativa agrícola i aixecaren cases, obriren camins, construïren una escola, una clínica...

Avui en dia, la cooperativa està formada per 80 famílies, que sumen 446 persones, dedicades fonamentalment a la ramaderia i al cultiu del blat de les Índies i la mongeta. Cada família posseeix una parcel·la on cultiva els grans bàsics per al consum domèstic. A més, els socis de la cooperativa emprenen projectes agropecuaris en comú, els beneficis dels quals reverteixen en la Cooperativa i en serveis dirigits als seus associats.

L'organització Artà Solidari, que havia col·laborat amb la Cooperativa Nuevo Horizonte en un programa d'equipament agrícola (2003), proposà emprendre un nou projecte per millorar i diversificar la producció agrícola de la finca. El projecte, que s'havia d'executar en dues fases, consisteix en instal·lar un sistema de regatge a pressió per fer possible el cultiu d'hortalisses durant tot l'any.

La primera fase del muntatge del sistema de regatge es va dur a terme entre el mes de setembre de 2005 i l'agost de 2006, i hi participaren els membres de la cooperativa. S'instal·là una bomba aspirant amb motor, es construïren sèquies i es canalitzà l'aigua des de la llacuna Oquenix (ubicada a la finca) fins a les 19,6 hectàrees del terreny agrícola elegit.

La segona fase del projecte, en execució, preveu enterrar la xarxa principal de canonades a la zona destinada al cultiu i instal·lar les boques d'acoblament per connectar la part del sistema de regatge mòbil.

Paral·lelament, s'imparteixen tallers de capacitació sobre el sistema de regatge i s'ha establert un comitè d'usuaris de reg que regirà l'ús i el manteniment del sistema de regatge.

Amb aquest projecte, els membres de la Cooperativa Nuevo Horizonte augmentaran la qualitat de vida, ja que obtindran majors ingressos econòmics mitjançant la venda de les hortalisses al mercat, millorarà la seva dieta bàsica i les sòcies de la cooperativa tindran accés a noves i millors ocupacions.

En 1996, tras firmarse los Acuerdos de Paz que acabaron con más de tres décadas de conflicto armado en Guatemala, un grupo de excombatientes de las Fuerzas Armadas Revolucionarias decidió establecerse en las cercanías del municipio de Santa Ana, en el departamento de El Petén, y reincorporarse a la vida civil. Por medio de un préstamo adquirieron una finca de 900 hectáreas, se constituyeron en cooperativa agrícola y levantaron casas, abrieron caminos, construyeron una escuela, una clínica...

Hoy en día, la cooperativa está formada por 80 familias, que suman 446 personas, dedicadas fundamentalmente a la ganadería y al cultivo de maíz y el frijol. Cada familia posee una parcela donde cultiva los granos básicos para el consumo doméstico. Además, los socios de la cooperativa emprenden proyectos agropecuarios en común, cuyos beneficios revierten en la Cooperativa y en servicios dirigidos a sus asociados.

La organización Artà Solidari, que había colaborado con la Cooperativa Nuevo Horizonte en un programa de equipamiento agrícola (2003), propuso acometer un nuevo proyecto para mejorar y diversificar la producción agrícola de la finca. El proyecto, a ejecutar en dos fases, consiste en instalar un sistema de riego a presión para hacer posible el cultivo de hortalizas durante todo el año.

La primera fase del montaje del sistema de riego se llevó a cabo entre septiembre de 2005 y agosto de 2006, participando en ellos los miembros de la cooperativa. Se instaló una bomba aspirante con motor, se construyeron acequias y se canalizó el agua desde la laguna Oquenix (ubicada en la propia finca) hasta las 19,6 hectáreas de terreno agrícola elegido.

La segunda fase del proyecto, en ejecución, prevé enterrar la red principal de tuberías en la zona destinada a cultivo e instalar las bocas de acople para conectar la parte del sistema de riego móvil.

Paralelamente, se están impartiendo talleres de capacitación sobre el sistema de riego y se ha establecido un comité de usuarios de riego que regirá el uso y mantenimiento del sistema de riego.

Con este proyecto, los miembros de la Cooperativa Nuevo Horizonte aumentarán su calidad de vida, ya que obtendrán mayores ingresos económicos mediante la venta de las hortalizas en el mercado, mejorará su dieta básica, y las socias de la cooperativa tendrán acceso a nuevas y mejores ocupaciones.

ASOCIACIÓN CLUB BENÉFICO ELSA

Projecte: Accessibilitat a Aigua Potable per a la Població de Turkana i els seus Bestiars

País: Kenya

Zona: Districte de Turkana

Soci local: Comunidad Misionera san Pablo Apóstol

Subvenció: 33.212 €

Proyecto: Accesibilidad a Agua Potable para la Población de Turkana y sus Ganados

País: Kenia

Zona: Distrito de Turkana

Socio local: Comunidad Misionera san Pablo Apóstol

Subvención: 33.212 €

Kichutanak –“la que s’ho ha endut tot, fins i tot els animals”–; així ha anomenat el poble *turkana* l’últim gran període de sequera que, des de 1999, assola el seu territori, el districte de Turkana al nord-oest de Kenya.

La falta d’aigua afecta greument aquest poble seminòmada, dedicat al pasturatge de bestiar i a una agricultura elemental. Aquesta escassetat, no sols els priva d’aigua per beure i per mantenir unes mínimes condicions d’higiene, sinó que també els impedeix cobrir les necessitats dels seus ramats, de qui depenen per subsistir. Un estudi d’UNICEF ha revelat que el nivell de desnutrició infantil en el districte de Turkana és sumament alt.

En el segon informe del Grup de Treball sobre el Canvi Climàtic i el Desenvolupament, *Àfrica ¿con el agua hasta el cuello?*, es presta una atenció especial als efectes del canvi climàtic sobre l’estil de vida tradicional del poble *turkana*. Les sequeres, cada vegada més llargues i freqüents, agostegen les pastures i no recarreguen els aqüífers, amb la qual cosa les zones humides a les quals els *turkana* recorrien en temps d’escassetat d’aigua se sequen.

Per tal de millorar l’accés a l’aigua de la població *turkana*, l’Asociación Club Benéfico Elsa emprèn aquest projecte per construir una presa que permetrà embassar l’aigua de pluja.

El projecte, en plena execució, consisteix en la construcció d’un mur estanc, de pedra i ciment, en el llit d’un riu sec, per retenir l’aigua de pluja durant alguns mesos i afavorir-ne la filtració cap als aqüífers.

En les tasques de construcció de la presa hi participen un grup de beneficiaris del projecte. Al mateix temps, es capaciten dos agents locals per al manteniment de la infraestructura i s’instrueix la població en el bon ús dels recursos aqüífers, que restaran a càrrec d’un comitè.

Els efectes positius del projecte es deixaran sentir en l’augment previst d’un 80% de l’aigua disponible durant els mesos de sequera, fet que incidirà favorablement en la salut i la nutrició de la població, i disminuirà considerablement la mortalitat infantil. D’altra banda, les nines i joves, tradicionalment responsables d’anar a cercar l’aigua, podran reduir el temps dedicat a aquesta tasca i ampliar el seu horari escolar.

Kichutanak –“la que ha barrido con todo, hasta con los animales”–; así ha llamado el pueblo *turkana* al último gran periodo de sequía que, desde 1999, azota su territorio, el distrito de Turkana en el noroeste de Kenia.

La falta de agua está afectando gravemente a este pueblo seminómada, dedicado al pastoreo de ganado y a una agricultura elemental. Su escasez, no sólo les priva de agua para beber y para mantener unas mínimas condiciones de higiene, sino que también les impide cubrir las necesidades de sus rebaños, de los que dependen para su subsistencia. Un estudio de UNICEF ha revelado que el nivel de desnutrición infantil en el distrito de Turkana es sumamente alto.

En el segundo informe del Grupo de Trabajo sobre el Cambio Climático y el Desarrollo, *África ¿con el agua hasta el cuello?*, se presta especial atención a los efectos del cambio climático sobre el estilo de vida tradicional del pueblo *turkana*. Las sequías, cada vez más largas y frecuentes, agostan los pastos y no recargan los acuíferos, con los que los humedales a los que los *turkana* recurrían en tiempos de escasez de agua se secan.

Para mejorar el acceso al agua de la población *turkana*, la Asociación Club Benéfico Elsa emprende este proyecto para construir una presa que permitirá embalsar el agua de lluvia.

El proyecto, en plena ejecución, consiste en la construcción de un muro estanco, de piedra y cemento, en el cauce de un río seco, para retener el agua de lluvia durante varios meses y favorecer su filtración hacia los acuíferos.

En las tareas de construcción de la presa participan un grupo de beneficiarios del proyecto. Al mismo tiempo, se está capacitando a dos agentes locales para el mantenimiento de la infraestructura y se instruye a la población en el buen uso de los recursos acuíferos, que quedarán a cargo de un comité.

Los efectos positivos del proyecto se dejarán sentir en el aumento previsto de un 80% del agua disponible durante los meses de sequía, lo que incidirá favorablemente en la salud y la nutrición de la población, y disminuirá considerablemente la mortalidad infantil. Por otro lado, las niñas y jóvenes, tradicionalmente responsables de la búsqueda del agua, van a poder reducir el tiempo dedicado a esta tarea y ampliar su horario escolar.